

DEBRECZEN

A DEBRECZENI ÉS VIDÉKI FÜGGETLENSÉGI PÁRT KÖZLÖNYE.

Kész evre . . . . . 10 1/2 — kr.
Félévre . . . . . 5 " — "
Negyedévre . . . . . 2 " 50 " — "
Égy hónap . . . . . 1 " — "

Egyes szám ára 4 kr.

Felelős szerkesztő: **BARTHA MÓR.**
Főmunkatárs: **Dr. KIRÁLY PÉTER.**
Kiadók: **HOFFMANN és KRONOVITZ.**

Hirdetési díj:

Határozott időre szóló hirdetés 5 kr. Nagyobb terjedelmű a töltésért
hirdetési díj szerint jutányos áron vetetnek fel. Bélyegdíj minden
den külön beutazásért 30 kr.

A népiskolák az Állam szolgálatában.

Különböző nemzetiségekkel s még ezenkívül különböző egyház felekezettel rakott államban, amilyen a magyar, a politikai nemzet nyelvének a lakosság minden rétegébe elterjedése és beszélése oly feltétel, hogy enélkül az államegység mindig csak állításszerű, de nem ténylegesen elért eredmény. Hogy pedig a népiskolák által lehet elérni legbiztosabban, affelől is aligha kételkedhetünk. Nálunk tehát a népiskoláknak fontosabb szerep jutott az államszolgálatában, mint bárhol másutt.

Az 1848-iki nagy törvények alkotói ismerték az államegységi fontos czélt s a XX. czikk hozásában tekintet vezérelte őket, amelyben az iskolák szükségleteinek állampénzről fedezését felekezetre való tekintet nélkül kimondták s ez által megtették az első lépést a közoktatásügy államosítására.

A mai kormányt mint ama törvény czikk letéteményesét, ugyanazon átérzésnek kell vezetnie a népiskolákhoz való viszonyában: az államnnyelv elsajátítására szolgáló intézménynek kell azokat tartania s hogy e rendeltetésnek megfelelhessen, oda is kell fejlesztenie.

Törvényhozásunk népiskolára vonatkozó cikkelyeiből nemis hiányzanak

e czél előmozdítását, sőt teljes kifejezését tárgyazó határozatok. A kivitel módzata azonban nem felel meg a czélnak. Tartózkodóbb, lassubb menetű, mint ahogy a viszonyok követelnék.

Előttünk fekszik egy tudósítás, amely rövidségében is szomorú bizonyítást szolgáltat állításunk igazolására: «Pestvármegye közigazgatási bizottságához betervezte a tanfelügyelő hogy Nádudvar községben a magyar szónak még csak hajnala is alig kezdődik.»

Nem arról a Hajdumegyei derék ősmagyar Nádudvarról van szó, hanem Pest-Nádudvarról, mely az országnak csaknem közepén terülő Pest-Pilis-Solt-Kiskun vármegyében fekvő, 387 lakóházban 2419 német-magyar lakossal, (tehát magyar lakost is feltételezhetünk itt), postával, postatakarékpénztárral bíró nagyközség, több mint nyolczezer katasztr. hold hatarral.

Ha valahol Erdélyben oláhok, vagy Turóchan tótok, vagy a volt határörvidéken szerbek közt feküdnék eközség, kevésbé csudálkoznánk ama tanfelügyelői jelentésen, de ott a magyarság között, amidőn törvényeséke, járásbírósa Kálócán, adóhivatala Kis-Kun-Halason van — alig merjük eihinni, hogy még ha lakosai kizárólag németek is, létezzék a híres érsekégnék nemcsak területén, hanem székhelyének

majdnem tőszomszédjában ily magyar-talan község. És még is van. Szomorú de eltagadhatlan tény!

Bizony megvan a törvény, hogy a magyar — mint államnnyelvet minden népiskolában tanítani kell. De hát tanítják-e és miként tanítják . . . vagy csak játszanak a törvénnyel s ki az oka ezen botrányos mulasztásnak vagy szándékos viszállásnak s mivel kell gyógyítani? Mindezen kérdésekre, amelyek szomorú sötétségbe betekintésből erednek, csak azzal felelhetünk, hogy valósítsa meg az államkormány, de hosszabb halogatás nélkül az 1848: XX. t.-cz. 3. §-ának czélját: **vegyé államkezelés alá a népiskolákat . . .** helyezzen bele oly tanítókat, akik az államnnyelvet tudják, tanítani is képesek és nemis játszókat ki sem hanyagsággal, sem csel-fogással az államtörvényt. Ez a minden magyarzatot kizáró köteles teendő, hogy az iskola államnnyelv tekintetében valóssággal az állam szolgálatában álljon.

Előttünk fekszik a közoktatási miniszter törvényjavaslata is az állami elemi népiskolák elhelyezésével felmerülő kiadások — 1.000.000 frt — fedezéséről. Látjuk, hogy ez is lépés ama czélfelé. De boldog Isten, mikor lesz ilyen lépéssel csak 196 ke-lőleg el nem helyezett iskola kellő el-

A tehen.

A «Debreczen» tárczája.

Irta: **Gárdonyi Géza.**

Könczöl János tartozik a községnek 30 forint földbérlettel.

A termés rossz volt, — Könczöl János «pöcsétet» kap, hogy három nap mulva liczítájak.

— Sebaj, mondja kezével legyintve, behajtom a Riskát a vásárra.

Az asszony helyesli ezt. A tehen árából lehet egy másik tehenet venni, meg a harmincz forint is kikerül belőle. Az a másik tehen idővel csak ilyen tehené nevelődik kellő gondozás mellett.

— Lakjatok jól utoljára tejjel, mondja vacsorakor Könczölné gyermekeinek, holnap ki tudja kaptok-e.

A hat gyerek összenéz. Ez a hír nem tetszik.

Másnap reggel kihajtódik a Riska. Szegény Riska, mintha sejtene mi történik vele, megbödül az udvaron s odadörgöli homlokát kapufellához.

— Nye te, nye, mondja János, gyöngéden rápöcözögetve botjával.

A tehen az utcáról visszapillant a ház felé. János is visszapillant.

Ott áll az asszony az ajtóban, a gyermekek között ez törülgeti a kötenyével a szeméit.

— Nye te, nye, mondja újból János, tovább indítva a tehenet.

Aztán, hogy az csöndes ballagással megindul az országuton, János leveszi a kalapja mellől a makrát, rátöm és rácsihol s megy a tehen után latszólag egykedvűen.

Utközben találkozik Gál András sógorral ki kerekét visz a hátán a kovácshoz.

— Hova? (aggysten!) — mondja Gál András.

— Vasárra (aggysten!) — felel Könczöl János.

— Vasárra-e!

— Vasárra.

— Eladja kend?

— Hogy eladom-e?

— Ugy.

— El.

— Aztán mér adja el kend?

— Hogy mér adom el?

— Mér?

— Hát azért, mer muszaj?

— Muszaj-e?

— Muszaj hát.

— Hát aztán mér muszaj?

— Mér.

— Azért, mer nem tok fizetni?

— Nem tud kend fizetni?

— Nem ám.

— Hát aztán mér nem tud kend fizetni?

— Mér?

— Mér.

— Hát azért, mer nincs pizöm.

— A tehen már jó előre haladt. János hozzáemelinti a kalapjához a mutatójját. És a tehen után siet. Gál András is tovább a keréssel.

Utközben előtalálódik Kovács István is aki a háza előtt pipázik.

— Hova (aggysten!) — kérdi Kovács István.

— Vasárra (aggysten!) felel Könczöl János.

— Vasárra-e?

— Vasárra.

— Eladja kend?

— Hogy el adom-e?

— Ugy.

— El.

— Aztán mér adja el kend?

— Hogy mér adom el?

— Mér?

— Hát azért, mert muszaj.

— Muszaj-e?

— Muszaj hát.

— Hát aztán mér muszaj?

— Hogy mér muszaj?

— Mér.

— Azért, mer nem tok fizetni.

— Nem tud kend fizetni?

— Nem ám.

— Hát aztán mért nem tud kend fizetni?

— Mért?

— Mért.

— Hát azért, mert nincs pizöm.

helyezésével nem elégti ki csak megközelítve sem ama követelő állami cél teljességét. Aztán ezek is többnyire nemzetiségi iskolák? . . . s magyar vidékeken nincs is szükség állami iskolák alapítására? . . . Egyszörnyű vétségkörben — circulus vitiosusban jár a kormány itt is, féloldalu rendszabályaival. Magyar nyelv tekintetében talán nem, de hát egyébként?

Az állami iskolákat szeretjük minden tekintetben magas színvonalon állóknak tartani, a tehellenül vergődő szegény felekezeti népiskolákhoz viszonyítva, amelyek a képzés kellő mértékének közlésére még megfelelő eszközökkel sem rendelkezhetnek. — S ily viszonyok közt micsoda helyzet áll elő, a mikor a nemzetiségi vidékek magasabb iskolázást nyernek, mint a szegény viszonyok közt élő magyarok önfentartott felekezeti iskoláikban! anélkül azonban, hogy azok a nemzetiségek a kedvezményekért megfelelő szolgáltatást nyújtanának — hűségben, a magyar állam iránt, még ha az államnyelvet igyekeznének elsajátítani és el is sajátítani,

Nem jól van ez így . . . nem — és százszor nem! . . . Az iskola egészen közügy . . . nem szabad itt megkülönböztetést tenni . . . annak magas és legmagasb áldásához minden magyarbirodalmi lakosnak joga van s legkevésbé zárható ki azok, akik leghívebbek a magyar állameszméhez és legmunkásabbak is azért. Ha a magyarok a nemzetiségekért kizáratnak, vagy csak mellőzöttek is az állami iskolák felállításának tekintetében, olyan viszony áll elő, mint a mitől már int Krisztus Máté evangélioma VII. részében: »Ne adjátok ami szent az ebeknek . . . Kicsoda közületek, aki fiának követ ad, ha tőle kenyeret kér stb . . .«

Hát vegye kezébe, rendelkezése és

fedezete alá az államkormány a népoktatás ügyét, amihez joga van, egészben részesítsen benne minden államlakost és ne egyiket a másik rovására.

Hadd zugolódjanak az engesztelhetlenek, a kiket különben sem lehet kiengesztelni: a törvény mindenkire és különbség nélkül való alkalmazásáért; mert a törvényt azért hozzák, hogy éljünk vele és szerinte.

Lássa csak a magyar kormány, miként jár el a kedves szomszéd, Oláhország kormánya. „A területén élő magyarok iskoláiból tömegesen tiltotta ki már ez iskolai évre a magyar tankönyveket, még azokat is, amelyekben a románokról szó sincs stb.“ Bizony el kell hinnünk kénytelen-kelletlen, hogy a mi kormányunk annak az ifjú állam kormányának színvonalán alól mélyen áll, az állameszme megvédésében még saját alattvalói ellenében is.

Ezért arathatnak itt sikert az oláh izgatók népbolondító államellenes munkájukban. Ezért követelhet Bredeceanu a krassó-szörény-varmegyei közgyűlésen olyanokat, amilyenekért a magyart Román-területről kitoloncolnák; azért nincs a magyar népiszkolai törvénynek is sikere, mert kormányunk elég gyenge és eltűri hogy a törvény érvényre ne emelkedjék, vagy hogy azt kijátszák, sőt ki is gunyolják.

Ha az 1848. XX. t. cikkelyt a kormány életbe lépteti amint kell: — a magyar állameszme szolgálatának megnyeri, elkötelezi az iskolákat; ha a felekezetek kezén hagyja, sohasem éri el az állam egységének őszinte tiszteletét. Az iskola alakítja az embert, a polgárt . . . akié az iskola azé a hatalom ezek felett.

Az a hatadás, amelyet az iskolák államosításában a közoktatási kormány követ nagyon lassu; de egészen alkalmas arra, hogy a kormány maga is

belássa, hogy e téren a késedelmezésben nagyobb veszély rejlik, mint bármely téren is.

Bár be látná!

—a—r.

A képviselőház ülése.

Debreczen okt. 17.

A Láng Lajos elnöklete alatt 15-iki ülésen még alig voltak a képviselők határozatképes számban. A miniszterelnök huzavonája a napi rend tekintetében megcsappantotta a képviselők érdekltségét.

Ez a látszó érdektelenség azonban csakhamar atváltozott ugyszólván viharos jelenétté amidőn az i n d e m n i t y jött szőnyegre s P u l s z k y Ágost foglalta el az előadói széket.

Az az csak foglalta volna, de bizony ott az ellenzék, H e g e d ű s Sándor helyettesként nem szenvedte meg s az ő ellenszenves egyénisége ellen mindjárt ki is tört a vihar, mihelyt az előadói széken megjelent s az 1899 év 4 első hónapjában viselendő közterhek es fedezendő állami kiadásokról szóló törvényjavaslat tárgyában megkezdte előadását.

A heves vita Polónyi által vezetett be, ki elsősorban annak kívánta elnöki konstatacióját, hogy itten a házszabályok sértve vannak és a képviselői jogok kijátszását célozzák.

A pénzügyi bizottság, miután a törvényjavaslat benyújtott, anélkül, hogy ki lett volna tűzve, mert az csak a képviselők eltávolozása után iratott ki — ülést tartott; továbbá, hogy erről még a p. ü. bizottság minden tagja sem birt tudomással, de nem is birhatott s a képviselők közt a törvényjavaslat szét sem osztatott. Hivatkozott a házszabályok 113. §-ára, stb., s végre indítványt terjesztett be, hogy a javaslat a házszabályok szerint u j a b b t á r g y a l á s v é g e t t u t a s i t t a s s é k v i s s z a a b i z o t t s á g h o z.

Mikor ez ellen Pulszky előadói minőségbe kapaszkodva czáfolni akart

H e n t a l l e r dobta oda a kérdést:

— M i j o g o n b e s z é l ? . . .

Pulszky felelet helyett az előadói széken dorgálólág forúlt ellenök, hogy nem szoktak eljönni a p. ü. bizottság gyűlésére: méltatlankodásával feledezte a kitévést s kitudódván az is, hogy nem Pulszky, hanem Hegedűs

Még három emberrel elmondódik a párbeszéd, azután Kőnczöl János kikerkezik a faluból.

A falu végén dombra emelkedik az ut. A Riska megáll a domb tetején és visszafordítja a fejét háromszor is, jobbról balról.

— Nye te, nye, — mondja Kőnczöl János megütögetve a botjával.

A tehen előrenyújtja a nyakát és bög.

— Ejnye, hogy az isten . . . — mondta megvösen Kőnczöl János,

Ne ez csak olyan méreg, a mivel magát keményíti az ember.

— De bögj Riska, — mondja aztán szelidebben, — lehet, hogy jobb gazdád lesz, mint én voltam.

A Riska még mindig nem bögte el a bögni valóját. Ráfordítja nagy fekete okos szemét Jánosra. Bizonyísten megszólal még ez a barom-állat, ha sokat beszél vele az ember.

És hajta tovább,

Déltájban hintó robogás hallatszik az országúton. János meg se fordul, ismeri a robogásáról a hintót. Az uraság hintója az a faluból. Félrehajta az utról egy kissé a tehenet és ballagdál utána nyugodtan.

Csakugyan az uraság jön.

— Megállítja a hintót

— Hova János?

— A vásárra, nagyságos uram.

— Miért adod el a tehenedet?

— Nem tudok arandát fizetni.

— Mit gondolsz mennyit kapsz érte?

— Nem tudom.

— Hetven forintot.

— Talán annyit kapok.

— Hát a gyerekeknek mi lesz?

— Lesz a mi lesz, — nyögi János.

— Tudod mit, — megveszem én annyiért a tehenedet.

— Mennyiért negyüszög uram?

— Hetven forintért.

— Annyiért nem adom nagyságos uram.

— Há' mennyiért?

— Kapok én ezért nyolczvanat is. Nagyon jó állat.

— Hat megadom a nyolczvanat.

Az uraság benyul a bugyellarisába.

A tehen bög.

János a fejét vakargatja.

— Nagyságos uram, — mondja — kapok én ezért többet is a vásáron.

— No jó, hát még tiz torinttal megszerzem. Itt a pénz.

— Ne bögj, — mondja János, botot emelve a tehenre — nem akar elválni tőlünk ez a czudar pára. mink neveltük szegényt. Megér ez száz pengő is nagyságos uram.

— No annyit nem ér János, de én lát azt is megadom csak azért, mert gyerekpajtások volunk, ballod hát itt a pénz, fogd.

János még mindég nem nyul a pénz után, Csak vakargatja a fejét hol elől, hol hátul. Nézi a tehenet, amely legel is, bög is az országút zöldjén s mikor legel is rájuk nez bánatos fekete szemével.

— Százhuszon alól nem adom — nyögi végre János.

Az uraság egyet gondol. Kivesz még husz orintot a tárczájából.

— János ezt látva, kimelegszik.

— Nem adom, mondja. nem lehet.

— No ha nem adod, — felel az uraság, — majd a vásáron találkozunk.

Kőnczöl János azonban nem megy a vásárra.

Vissza fordítja a tehenet, és ballagdál utána csöndesen hazafelé.

Este van mikorra hazaér,

A gyerekek örömköltésükkel rajongják körül s benajtják az istállóba.

— No? — kérdi az asszony, — nem tudtad eladni?

— Tudtam volna, — feleli János letéve a tarisznyát a válláról,

— Mennyiért kérték?

— Mit gondolsz?

— Hatvanért.

— Többért.

— Hetvenért.

— Hobó!

— Nyolczva ért.

— Hobó!

— Százért!

— Micsoda? De Isten engem, hogy még tán száz ötvenenet is meg adtak volna a Riskaért.

A gyerekek zsvajgása behallatszik az udvarról.

— Gyere no, — mondja János, — néz zük meg mi is a Riskát,

S. választott előadónak s Puszkay Hegedüs helyettesítésével nemis bizta meg, — határozottan követelték, hogy hagyja el az előadó székét s nem gátolhatván meg az aradatot Széll Kalmán p. ü. bizottsági elnök védelme sem, ellenben Hegedüs S. megjelenésére a teremben, Pulszkynak le kellett onnan szállni s Hegedüs lepett arra fel s a jelentést ő újra elő is terjesztette.

Ezután Polónyi indítványához, hogy a p. ü. bizottság jelentése a bizottsághoz viszszaújítsassék, az elnök hozzájárulván kijelentette, hogy az efelett való névszarinti sz. vazást 20 képviselő kerte, ami felett meg Szécs Pál a kérelmező képviselő ugyanazonoságát jelentésekből megállapító ellenőrzés iránti kívánat kifejezésével idézett elő megbotránkozást, amit ismét az elnöknek sikerült elsimitani.

Végre is a zaj lecsillapultával az elnök kitűzte Hétfőre — azaz mára — a Polónyi indítványa feletti szavazást.

Az ülés végén megválasztották a királyné-szobor-bizottságot. Megállapították a mai ülés napirendjét, mely a p. ü. bizottságának az indemnity javaslatra vonatkozó jelentése feletti határozathozatából áll.

Az indemnity rohamos keresztüljártsása tehát nem sikerült; sőt következte, hogy az érdemleges harcz a képviselőházban ma kezdődik.

A kiegyezés válsága.

Lengyel újságok, melyek mostanság leginkább vannak informálva az osztrák állapotról felől, ismét érdekes híreket közölnek. Azt jelentik a többek között a Lembergben megjelenő Kurjy Lwowski, hogy január hónapban császári kéziratot új alkotmányt fogadjon Ausztriára okroyalmi, mely szerint a birodalmi gyűlést a tartománygyűlések képviselőiből fogják összealkotni.

Annál érdekesebb ez a hír, mert mindenben megfelel annak a progóamnak mely egykor évekkkel ezelőtt gróf Thun feudális hitvallását képezte.

Mikor gróf Thun miniszterelnök lett, azonnal labrakapott a hír, hogy a reichsrath decentralizációjával fog ez új kabinet az obstrukción segíteni és így épen „nem valószínűtlen, hogy végső segedelem gyanánt mégis az alkotmányváltoztatás súlyos fegyveréhez fog hozzányulni.

Az előjelek mindinkább arra vallanak, hogy a kiegyezési bizottság nem fog boldogulni a Badeni javaslatokkal vagy jobban mondva a Thun kormány nem fog boldogulni a kiegyezési bizottsággal.

Bilinski lovag, a volt pénzügyminiszter, a javaslatok atyja, jelentette ki, hogy azok magasabb kvóta nélkül Ausztria részéről elfogadhatatlanok, hogy nem is terveztek máskeppen, mint magasabb kvótával, ma pedig dr. Gross, a német baloldal egyik vezetőtagja egyszerűen azt indítványozta, hogy a reichsrath térjen napirendre a kiegyezési javaslatok fölött.

Az ilyen tanácskozást politikuskak nem szabad komolyan venni. Baró Bánffy csak tetőzi azt a végtelen könnyelműséget, amelylyel a kiegyezési kérdésekben eddigelé eljár, ha továbbra is lehetők tartja a gróf Thun igéreteinek a beváltását. Mert előbb-utóbb a vádlottak padjára kerül az a kormány, a mely ilyen lehetetlen eventualitásokhoz köi egy ország legvitalisabb érdekeit.

Az önálló vámterület ügyében.

Nagy-Szalonta, okt. 16.

Nagy-Szalontán tegnap d. e. 10 órakor zajos népgyűlés volt, melyen a függetlenségi párti képviselők közül többen megjelentek élükön Kossuth Ferencz pártelnökkel, hogy plebiscitumot tiltakozásra hívják föl a népet a kormány által tervezett közjogi merénylet ellen, — s tiltakozásukat fejezzék ki a közös vámterület átkos intézménye s a kormánypárt jogtipró s a nemzet becsületét és jó hírnevét meggyalázó hitvány politikája ellen.

Kiküldött tudósítónk a gyűlés lefolyásáról a következőkben tudósított bennünket:

Nagy-Szalontán egy csodaszamba menő, látványos népgyűlés volt, melyen Kossuth Ferencz is megjelent.

Kossuth Ferencz és kísérete a d. e. 9 órai vouattal Csabafelől érkezett meg.

A függetlenségi képviselők utja valóságos diadlmenet volt — s Szalonta felé közeledve a vonatokra minden közelebbi állomáson lobogók alatt sűrű tömegekben szalt föl a nép.

A Nagy-Szalontai állomáson a képviselőket lovas banderium fogadta élen egy 12 tagu czigany zenekarral, a vonat megérkezésekor meghatóan zendítette rá a nép lelkesült énekkísérete mellett a himnust — „Isten áld meg a Magyarit.”

A nagyszalontai községi bíró meleg üdvözlő szavakkal fogadta Kossuth Ferenczet, a ki erre emelkedett hangon válaszolt. A fogadás megtörténvén a vendégek Balog László nagyszalontai függetlenségi képviselő házához vonultak 10—12 ezernyi lelkes tömeg kíséretében mely fenséges ünnepélyességgel kísérte a „Kossuth Lajos azt üzenté” éneklése mellett a vendégeket.

Maga a népgyűlés pontban 10 órakor kezdődött s annak lefolyása a következő volt:

Csovati István (pártelnök) üdvözlővén a rengeteg számmal megjelent közönséget, — bemutatja Kossuth Ferenczet — mint az örök dicső emlékü Kossuth Lajosnak szellemi örökösét, ki hivatva van ma békés uton küzdeni az elsők közt a magyar nemzet politikai és közgazdasági teljes függetlenségét s azt nagy lelekkel és törbetetlen hazaszeretettel s a lelkes magyar nemzet támogatásával meg is valószínűsíteni.

Écsseteli továbbá nagy vonásokban azon gazdasági szomorú alárendeltségét mely az országra mint átkos lidércnyomás nehezül ma is.

Sohsem volt kedvezőbb alkalm a nemzetnek, hogy az átkos nyögőt, melyet Ausztria reánk erőszakolt magyar egy lélekkel, egy akarattal lerázza. Fölvívja a népet, nyilatkozzék az önálló vámterület mellett s foglaljon állást az önállóság szent eszméje mellett ezzel átadja a szót

Molnár Józsefnek (városi képviselő), ki ugyanolyan szellemben hangsúlyozva a gazdasági önállóság nélkülözhetetlen szükségét, melyet „ő sorban éppen a gazdaközönségnek áll érdekében sürge ni — követelni” A vámközönség elsősorban tartja nyomorult helyzetben a magyar állam gazdaközönségét s zavakkal végzi beszédét:

„Ha a magyar nemzet akarata megnyilatkozik, akkor . . .

Még jönni kell, még jönni fog
Egy jobb kor, amely után
Buzgó imádság epedez
Százerek ajkán .

Szathmári Béla (függetlenségi párt tesüeti elnök) Écsseteli a gazdasági szaktanács véleményét és zafolghatalan adatokból merített meggyőződését az önálló vámterület szükségessége fölött.

A kormány rozlelkűségét a nemzet gazdasági érdekei iránt melynek többsége daczára annak, hogy érvekkel teljesen meg van győzve a jó aratból és hazafias felfogásból merített igazságok rendíthetetlen igaz volta felől, mégis Ausztria érdekét becsüli többre mint a magyar államét és nemzetét, úgy látszik, nem igen sokra becsüli azt az imát, hogy:

„Hazádnak rendületlenül,
Legy hive oh magyar . . .

Szathmári Béla (Szalontai földbirtokos): Kifejti, hogy a szalontai választókerület lelkes polgárait kohase vezették mellétekintetek ott a hol a haza érdeke őket küzdelemre hivatfa fel.

A kormány az 1867 évben létesített Ausztriával való közösségből való kibontako-

zásra nem találhat más utat ha tisztességes utat akar követni, mint az önálló vámterület felállítását

Hitványság és politikai elzülöttség avval ámitani és remítgetni a magyar gazda közönséget, hogy nem tudja értékesíteni gabonáját és marhaját, mert Ausztria sokkal szigorubbán van reánk utatva semhogy nyers terményünk nélkül megtudna élni, mindezt ma már csak nem látják s lehetetlen maga is belátva — de úgy látszik, annyira eldurvult már a lelkek a nevezet legszentebb érdekei iránt, hogy a szolgaság jármáért feláldoznak minden szent érdekét: nemzeti becsületét függetlenségét — szabadságot egyaránt. A szédelgése ellen tiltakozni kell minden tisztes magyar polgárnak, bukjon inkább száz kormány egymásután semmint a magyar nemzet elvitathatatlan jogain elkövetett legkisebb kérelem is megtávoztatlanul maradjon! — Ezután Kossuth Ferencz lépét a tribünra, kinek megjelenését szünni nem akaró éljenzés és zugó tapsvihár követte, mely után Kossuth Ferencz a következő beszédet intézte a néphez:

„Örülök, hogy ily imponáns számmal jelentek meg ez alkalommal és e jagyszámban való megjelenésért hogy olyan érdek hozott össze bennünket, a mely mindenneél szentebb, i. a haza érdeke.

A politikai jogok csak annyit érnek, a mennyit abból a polgárok szilárd akarat eredményesít.

Ma nem kell fegyverrel kezünkben vert ontani a haza függetlenségéért, hanem ma csak arra van szükség, hogy a magyar nemzet összes fia akarjanak és akarataikat szabadon, szent meggyőződésük sugallata szerint kifejezésre juttassák.

Az állam függetlensége alatt kettős fogalom rejlik: 1. a politikai függetlenség, melyet ma egy csapásra nem valósíthatunk ugyan meg, de fokról-fokra, lépésről-lépésre igenis megvalósítható lesz ez is, megvalósításának pedig ezidő szerint is leghübb politikai leteteményese a függ. 48-as part. A 2-ik neme az állami függetlenségnek a gazdasági függetlenség, mely a nemzetnek ugyszólvan »zseb« kérdése — melyet érvényre juttatni sohse volt tán a nemzetnek alkotmányos uton kedvezőbb alkalm, mint épen ma.

Érthetetlen tehát, hogy a kormány nem akarja ezt az evidens állami érdekét megvalósítani. Az állam gazdasági önállósága a nemzetet egyenesen a gazdasági tönkre jutásól mentené meg, mert a magyar nemzet politikai uralma alatt levő földkerület értéke 5000 millió forintba tehető, a mit pedig a közös vámterület fennállása óta a magyar kormány ajándékozott a nemzet pezéből Ausztriának, az nem kevésbb, mint 2143 millió forint, tehát 1/5 részénél több az összes föld értékénél.

Vajjon nem lenne-e az államra nézve üdvösebb, ha ezeket a milliókat a maga jól fel fogott érdekében nemzeti célokra áldozna fel.

A jelenlegi kormány ennek daczára a közös vámterületet akarja tovább is fenntartani osztrák barátságból.

Van-e ember a világon, aki a szomszédjának odaajándékozson néhány millió forintot, egy olyan szomszédjának, aki ő hozzá folytonosan hálátlan — ez ugy erkölcsileg, mint jozanész szerint elképzelhetetlen. És a kormány ilyen képtelenséget akar ma a nemzetre erőszakolni.

— Bizonyára sokan vannak Önök közt, akik váltót irtak alá, (Sokan, nagyon sokan vagyunk, zug fel a közönség.) Nohát — folytatja Kossuth — akkor bizonyára tudják Önök, hogy mennyi kamatot fizettek és fizetnek a kölcsönvett pénz után bizonyára 8—10, sőt sokszor 13%-ot. És lassak Uraim a világ legműveltebb államának, Angliának polgárai az ő kölcsönvett penzök után 1 és fél százalékot fizetnek. És ennek legfőbb titka abban rejlik, mert az angol nemzetnek van önálló nemzeti bankja és önálló vámterülete s gyári ipari termékeit és nyers terményeit legjobb belátása szerint jobban értékesítheti s nincs egy hűtelen szomszédnak szeszélyére

utalva s nincs abban az átkos helyzetben, hogy egy idegen nemzet zsaroló politikáját töltsék és saját jólétének a sirját évről-évre mind mélyebbre ássa.

Van-e magyar polgár, aki ne akarná az az angol állampontokat itt is meghonosítani. Bizonyára nincs! Ezt akarjuk mi is Uraim s e miatt kell a kormány vetkes politikája ellen sikra szállnunk. Ebben a küzdelemben kérjük az Önök hazafiúi nemes támogatását — kérem Önöket, vessen számot mindenki hazafiúi kötelességével és legszentebb érdekeivel — akkor tudni fogjuk, mit tegyünk — s mit parancsol mindnyájunknak a politikai tisztességérzet s a józanész!

A közönség lelkes éljenzésben tört ki a zászlók meghajoltak az »Isten áld meg a magyart« ezer ajkáról egyszerre zendült fel és szállott fel buzgó fohászként eg felé. A csend helyreállván

Molnár József lépett az emelvényre s felolvasta a kormányhoz felterjesztett határozati javaslatot, melyben a vanközösség további fentartása ellen tilakozik s a külön vámterület és önálló nemzeti bank felállítását sürgeti a népgyűlés. A felolvasott határozati javaslatot a lelkesen felzúgó egy akaratlan fogadta el a népgyűlés.

Közkívánatra ezután Papp Elek országgy. képviselő tartott egy rövid filippikát a szavakkal kezdve beszédét.

»Nem idegenek közül jövök s nem idegenekhez jöttem — a korsóktól jöttem s a korsókhöz jövök, hogy itt tekintetem összehalálkozzék azok tekintetével a kik velem lélekben és érzelmben azonosok.

Hégo a világhírű bölcs azt mondja hogy a tigrisnél van egy meg szörnyűbb állat s ez a »Hidra« — irtoztatóbb a hidra azért mert míg a tigris feltepi es megesz, addig a hidra megiszsa — össze zuzza oncsolja s vérbe köpi aldozatát és mint vertörmelékét úgy issza meg. Ilyen hidra tulajdonképpen csak a tengerben el, de földalton, van belőle egy példány a szárazföldön is és ez a szörnyeteg éppen minket magyarokat marcangol.

Bizonyára mindenki tisztába van vele, hogy a hidra nem más, mint az Ausztriával fennálló atkos »közösügy«.

Nemde rosszul es elzúlótt gondolkozás-e az az ember, aki egy betegnek — a kinek olyan orvosszert ajánlanak, melytől meggyógyulna — ezen orvosszert a földre önti, megsemmisíti s ahelyett becsempész olyan orvosságot, melytől a beteg még reménytelenebb beteg lesz, sőt könnyen meg is halhat.

Bizonyára mindenki utalással fordulna el egy ilyen emberi formába öltözött szörnyetegtől. Ilyen szörnyeteg mai nap a magyar kormány is, a midőn a közös vámterület fentartásával a magyar nemzetet meg akarja ölni.

Alljon ki azért a magyar nemzet a politikai küzdelem terére s tiltakozzék elnyomatása s anyagi tönkre juttatása s meggyilkoltatása ellen. (Zúgó éljenzés és taps.)

Beszédet intéztek még a néphez Ilyés Balint, Lukács Gyula és Rigo Ferencz orsz. képviselők, kiket a nép szintén a jól kiérdemelt »eljenzés« és tapsal jutalmazott.

A gyűlés d. u. 1/2 órákor ért véget. Délután 2 órákor bankett volt — s a képviselők csak az esti vonattal tértek vissza Budapestre, hogy a mai országgyűlésen jelen lehessenek.

Dr. K. P.

A nádudvari zendülés.

(Törvényszéki tárgyalás.)

— Saját tudósítónktól.

Debreczen, okt. 17.

A múlt évi pünkösdi napján Nádudvaron véres zendülést csináltak a szocialisták. Mar az előző napokban híre jart, hogy a nádudvari szocialisták debreczeni elvtársaik küldöttjeivel együtt tanácskozási gyűlést összehívtak Nábrczky István főszolgabíró mar ekkor figyelmeztette a pártvezetőket, hogy ne hozzanak a közsegebe idegen írgatókat, de a figyel-

meztetés mit se hasznalt, a gyűlésre összegyűlt vagy 150 ember s az asztalfőn foglaltak helyet a debreczeni küldöttek: Erben János Főnök Sándor és Draveczky Lajos, akik este kerülő utakon jutottak Nádudvarra. A főszolgabíró kijelentette az egybegyűlték előtt, hogy nem engedi, hogy ismeretlen emberek a falu végen lopva, gyűlést tartanak s felhívta a 3 idegent, hogy igazolás céljából kövessék őt a község háza s betöltötte a gyűlést s azt mondta az egybegyűltéknek, ha valami sére méük vagy bajuk van, forduljanak ő hozzá. A 3-ik idegen apostol engedelmesskedett a főbírónak, a község háza elmondta mindegyik, ki micsoda. Nem valami biztató adatokat szolgáltatott a főszolgabírónak, mert ez kijelentette, hogy eltörlönczoltatta őket. Ekkor már több száz óre szaporodott a tömeg s mindinkább fenyegető magatartásukból az látszott, hogy az idegenek eltörlönczoltatását megakarják akadályozni, sőt minden áron hallani akarják az idegen apostolok beszédét. A főszolgabíró ekkor kivezette a nép közé a debreczeni szocialistákat, itt hangosan elmondatta velük nacionaléjukat s hangsúlyozta, hogy e felekezettel üli s rovott előéletű emberek nem sejtenek a népen, hanem csak bajba keverik. De ez a felhívás eredménytelenül hangzott el, a tömeg mind hangosabb szitkozódásokra fakadt, sőt már kö és fadarabok is röpkedtek. A szolgabíró parancsára lovascsendőrök közrefogtak az idegeneket, hogy elvezessék őket, öbben a tömegből a csendőröket akarták a lóról lerántani. Komoly veszélyben forogtak a csendőrök is, meg a főszolgabíró is. Váci őrsvezető tüzelesre vezényelte a csendőröket. Összesen 13 lövés dördült el, a lövés folytán Garai földmives a helyszínen meghalt, hat ember súlyos és kettő könnyebb sérülést szenvedett. A lövészek folytán a tömeg nagy része ijedten futott szét a rend s nyugalom azonban csak akkor állt helyre, mikor Püspök-Ladányból is megérkezett a csendőrség. Masnap megindult a vizsgálat befejezetével a debreczeni törvényszék halva nőt vádlottat részben erőszak és részben izgatás miatt vad alá helyezett, negyvenket vádlott ellen a további eljárást beszüntette. A törvényszék végzését a debreczeni ítélet tábla helyben hagyta es így ebben a monstre bűnpörben ma kezdte meg a tárgyalást a debr. kir. törvényszék.

Tárgyalás.

Tíz óra felé jart az idő, midőn a törvényszék bevonult a terembe, hogy a tárgyalást megkezdjék.

A törvényszék a következőképen alakult meg: Elnök: Székely István. Szavazó bírák: Oláh Miklós és dr. Tóth Aurél. Jegyző: Deák Ferencz. A vádat dr. Karaffi kir. alügyész képviseli. Osvátth Ferencz dr. ügyvéd, Molnár Lajos, Csorvási Márton és Tóth József vádlottakat védi.

Elnök constatalja, hogy a vádlottak mind megjelentek s így a tárgyalást megkezdhetik.

Elnök röviden ismerteti a tényállást, mely után a tanukat kiküldik s megkezdik a kihallgatást.

Legelőször Nábrczky István nádudvari főszolgabíró hallgatják ki.

Nábrczky tanu részletesen elbeszéli az esetet.

Vallomása után a helyszíni szemle egyes részleteit olvasták fel.

Váci Sándor őrsparancsnokot mind sértettet hallgatják.

Előadja, hogy Molnár jul. 7-én mutagadta a piros czédulákat a miről megtudtak, hogy masnapra szocialisgyűlést akarnak tartani. Az elnök azután több apróbb kérdést intéz hozzá, melyre tanu kimerítő választ ad. Azt azonban, hogy ki hajította rájuk az első követ azt nem tudja. Leginkább Paranyira gyanakszik, de biztosan még sem tudja, hogy ő volt. Mindenki hajgalt azután, szemelyenkint nem tudja megmondani. Hangos szóval távozásra szólította fel, de nem távoztak. Kénytelen volt tüzet vezényelni. Az őt csendőr csakis a vezényszóra lött. Egyik másik még masodsor is lött. Ezután csönd

lett, de később megint zúgolódni, fenyegetőzni kezdtek. Hogy ezek kik voltak azt nem tudja megmondani. Legjobban egy öreg asszony kiabált s izgatta a többieket a csendőrök ellen. Az öreg asszony Gencsiné egy 65 éves vén asszony volt. Ő maga nem került meg.

Hedosi Antal csendőr kihallgatása következett. A lázítók nevét nem tudja megmondani. Négyen voltak, kiknek lóra kellett szállaniok, Eddig semmiféle kiabálást, szidást nem hallottak. Utasításuk az volt, hogy a kocsit, melyen három ember ült, kísérik Ladanyba. Visszaterőben Baranyi hozza ugrott s ezekkel a szavakkal: »Kutya zsan-dar, lehuzlak a lóról!« le akarta rántani. Ekkor kezdődött el a dobálás. Az az ember, ki karjába forgó pisztolyból lövest kapott, szívtől dobált. Gencsiné őket szidalmazta és közszemérmert sértő kifejezéseket hasznalt ellenük.

Virth Henrik csendőr hallotta, hogy az őrsvezető tüzet vezényelt, de nem lött, Hódai Sándor és Soltesz Lukács fenyegetődzését hallotta, de különösen kiabált Gencsiné, ki azt ordította, hogy: »agyon kell ütni a főszolgabíró és a csendőröket.« — Nyolcz napon belül gyógyuló sérülést szenvedett. Vádlottak megbüntetését nem kívánja.

A tárgyalás tovább folyik.

H I R E K.

* **A »Debreczen« t. olvasóközösségéhez!** Lapunk szombati számában azt az ígeretet tettük, hogy a Mélt. kir. ítélet tábla nyugalomba vonut elnöke Mélt. Puky Gyula ur bucsünnepélyen mondott beszédét egész terjedelmökben közölni fogjuk. — Minthogy a beszédek kezünkbe jöttek mai számunkban már elég térrel nem rendelkezhetünk s azokat csak megszakítva lehetne ma közölnünk: tudatjuk, hogy a megszakítás elkerülése tekintetéből azon beszédek lapunk holnap számában megszakítás nélkül fogjuk közölni.

* **Kinevezés.** A debreczeni kir. tábla elnöke Ács Nagy Ferencz, hajduvármegyei közigazgatási gyakoronkót, végzett joghallgatót a debreczeni kir. ítélet tábla kerületébe segélydíjas joggyakoronkka kinevezte.

* **Megmérgezte magát.** Nyalka cigányasszony Sugár Dóra s így nem is croda, ha egy Mezei nevű cigány zenész szeme is megakadt rajta. Mezei addig jart a természetes Dóra után, mig szívet, kezét neki fel nem ajánlotta. A gondviselés azonban megzavarta Mezei reménybeli boldogságát, volt ugyanis más váiasztottja, mely körülmény nem kerülte ki a szerelmes Dóra figyelmét. A féltékeny asszony sürgette tehát a házasságot, a kihirdetés is megtörtént, de az egybekelést mégis hatráltatta valami előtte érthetetlen dolog, melyet a Mezei bütlenségének tudott be Dóra és a szerelmi féltékenység arra ösztönözte, hogy megváltja a hűtlen Mezeitől és a kevés örömet nyújtó csafa világtól. Marólugot ivott, tehát, mely gyilkos folyadék annyira összeégette belső részét, hogy a legnagyobb kínok között szenvedett a mikor a városi kórházba szállították, ahol orvosaink odaadó buzgalomával sikerült Dorát az életnek és talán Mezeinek is visszaadni.

* **Halálos játék.** F. h. 15-én nagy szerencsétlenség érte Sarkadon Bende Andrásnak 15 éves Zsuzsanna nevű leányát. A községtől félóra járásnyira fekvő tanyán a nevezett leány egy Széplaki Mihály nevű 13 éves gyermekkel játszott. Játék közben a fiu a szegél egy rozsdás két csövű pisztolyt

akasztott le, tréfából ráfogta a leányra, ezt mondta:

— No, most mindjárt agyon lölek. Alig mondta ki e szavakat, a fegyver, mely véletlenül töltve volt, elsült s a golyó behatolt a fiatal leány nyakába. Velőtrázó sikkajjal esett össze a szerencsétlen leány. A lövés zajára berohantak a szobába a házbeliek is s rémülve látták a szörnyű tragédiát. Azonnal orvost hívtak, de már csakis a beállott halált constatalhatta. A szerencsétlen veget ért leány holtestét bevitték Sarkadra, ahol ma óriási részvét mellett nyugalomra helyezték.

* **Szülés a börtönben.** Nyiregyháza város rendőrsége razziaírtartván, több példányt fogott fel azon erkölcsstelen nők közül, kik a kaszárnya környékén szoktak éjjelezni. Ezen alkalommal bevitték egy állandó lakással nem bíró, áldott állapotban levő asszonyt is, akin még azon éjjel szülési fájdalmak mutatkoztak. A letartóztatott csöcselék között nagy volt a riadalom az új vendég készüldésére. A vülós, os pillanatra jutott asszonyt a városi alkalmazottak minden szükségességgel ellátták, a ki ilyen körülmények között egy egészséges gyermeknek adott életet.

* **Eljegyzés.** Boros Lajos földesi birtokos fia Boros Gusztáv jászkara jendői gyógy-szerész f. hó 12-én jegyezte el Földesen Dr. Maloku Kálmán bájos nagyműveltségű leányát Kameliát. Aldást és boldogságot kívánunk a tiszta szerelemből kötött frigyhez.

* **Hajdúvármegye állategészség-ügye.** Hajdúvármegyében a múlt héten a következő állatbetegségek fordultak elő:

Lépfene Balmazújvaroson 3 udvaron, Dinyésbáton 1 udvaron, H.-Szoboszlón 2 udvaron, összesen 3 községben 6 udvaron.

Vesztség Mike-Pércsen 1 udvaron, Szováthon 1 udvaron, összesen 2 községben 2 udvaron.

Takonykőr és bőrféreg Földesen 1 udvaron, Mike-Pércsen 1 udvaron, összesen 2 községben 2 udvaron.

Rühkór H.-Nánáson 1 udvaron. Sertésvész B.-Ujvaroson 4 udvaron, Hajdú-Böszörményen 1 udvaron, Hajdú-Hadházon 1 udvaron, H.-Nánáson 1 udvaron, H.-Szoboszlón 7 udvaron, Kabán 5 udvaron, Nadudvaron 5 pusztán, Püspökladányon 3 pusztán, Szováthon 1 udvaron, Tetetlenen 2 udvaron, összesen 10 községben.

* **Vérezgő napszám.** Vass Sándor, földmunkas napszámos valami ügyből kifolyólag régi haragosa volt Bőr József malommunkásnak. Tegnap a Hatvan-ntezán levő Nikhazy féle üzletben összetűzött a két ellenség. Szóra szó jött s az elmergesedett vitában Vass Sándor egy eddig ismeretlen eszközzel Bört úgy fejbe ütötte, hogy menten elborította a vér. A ket verekedő bekísértetett és miután Vassnak igazolt lakasa van, hat elbocsátották. Bört meg orvosi látélet felvételére utasították. Az ügynek a bíróság előtt lesz folytatása.

* **Esküvő.** Borgida Antal, az Ungár Albert nagykereskedő cég könyvelője tegnap tartotta esküvőjét Borgida Emmával.

* **Kitüntetett alispán.** A »Felső Magyarországi közművelődési Egyesület«, Mikécz Janos-t, Szabolcsvármegye alispánját, — központi igazgató választmányi tagga vaasztotta meg.

* **Román Miron metropolita,** mint N.-Szebenből írják — haldoklik.

* **Szüreti multság.** Tegnap este a »Korona« disztermében Schaf Janos tánczta nító reneezése mellett igen kedélyes és jól sikerült szüreti multság folyt le. Daczára a kell-metlen esős időnek, már este 8 órakor

zsfülésig megtelt az ez alkalomra igen csinosan feldíszített tánczterem. Jó hangulatot keltett Kis Dala nyitánya, melylyel megkezdődött a szüreti multság, majd Gyúzei Pirooska népdalaival, szépen csevegő hangjával, Schnell Emma ügyesen előadott dalival ragadta tapsra a közönséget. Bözeesen kijű ott belőle különben Kollár Karolynak, a ki karnasz nótákat énekelt. Ezután megkezdődött a táncz, a mely Kis Bela zénekara mellett a egkitünőbb hangulattal a kora reggeli órákig tartott.

* **Halálozások.** A következő gyászjelentéseket vettük: Aholítottak a legmélyebb fájdalommal jelentjük szeretett kedves nővérünknek Stanczel Terézianak f. hó 16-án, reggel 7 órakor, általános feloldozás után, öttenek 61 ik évében történt elhunytát. A megbo dugott hűt tetemei f. hó 18-án Kedden d. u. 3 órakor fognak az Arany-Janos (ezelőtt Kadas)-utca 27. számú házánál a róm. kath. szertartás szerint beszenteltetni és a boldog feltamadas reményében a Szt.-Anna-utcai temetőben levő családi sírholtban elhelyeztetni. A szent mise áldozat folyó hó 19-én, szerdan d. e. 8 órakor fog az egék urának bemutatni. Mely vegüztességgel tételre szomorodott szívvel hívjuk meg rokonainkat és ismerőseinket. Debreczen, 1898. október 16. Dr Stanczel Ferencz nyug. egyetemi tanár, Stanczel Borbála, mint testvérei, Az örök világo sag fenyoskedjek neki!

— Mely fájdalomtól megtört szívvel tudatjuk felejthetetlen kis fiúknak, testvérünknek, unokának és rokonnak LAJOSKÁNAK folyó hó 16-án este 6 órakor életének 4 és fél éves korában 8 napi súlyos szenvedés után történt gyászos elhunytát. Kedves halottunk hűt tetemei folyó hó 18-án delután 2 órakor fognak az ev. ref. egyház szertartása szerint a Vörösmarthy (előbb Liba) utca 30. sz háztól a Varad-utcai temetőbe örök nyugalomra tetetni. Mely vegüztességtételre, rokonainkat, barátainkat szomorodott szívvel meghívjuk. Debreczen, 1898. október 17-én. bánatos szüei: Toth Lajos és neje Seibercher Alojza, gyermekei: Kálmán és Bela. Nagypapja: Steinbecher Janos. nagynénje: özv. Karicska Karolyne Ádás és béke a korán elhunyt poraira!

— Mely fájdalomtól megtört szívvel tudatjuk a forrón szeretett s faradhatatlan jó anyának, anyósának, nagyanyának és rokonnak nehai özv. polg. HOMOKI SANDORNÉ szül. S. z a b o Maria asszonynak. folyó hó 17-én éjjeli 4 órakor, életének 71-ik évében hosszas szenvedés után történt gyászos elhunytát. Kedves halottunk hűt tetemei folyó hó 18-án delután 2 órakor fognak az ev. ref. egyház szertartása szerint, Vendég-utca 61 számú háztól; a nagytemplomban tartandó gyászima után a Hatvan-utcai sírkertben örök nyugalomra tetetni. Mely vegüztességgel tételre rokonainkat, barátainkat és ismerőseinket bánatos szívvel meghívjuk. Debreczen, 1898 október hó 17-én. Egyetlen fia: Homoki József nejevel Orosz Juliánával. Egyetlen unokája: Róza. Sogora: Varadi Karoly nejevel Székely Zsuzsanna és gyermekeivel. Szabó István és családja. Ádás és béke lengjen porai felett! — Mindhárom temetést G e b a u e r Karoly temetkezési szintéze e rendezi.

* **Sajtóper.** J ó b a Elek nyiregyházi nyomdatulajdonos a debreczeni kir. sajtóbíró-ságnál sajtóperi indított S z é k e l y Imre a Sza olesí Hirlap tulajdonosa és szerkesztője ellen az »E l v e t e m ü l t k e n y e r i r i g y e k « czímű röpiratban foglalt állítólagos ragalmazás esb e c s ü l e t s é r t e s m i a t t.

* **Megőrült plebános.** A fővárosban híre futott, hogy Zelenyak Janos plebános megőrült s az irgalmasok budai kórházában van. A hírből annyi igaz, hogy a kórházba csakúgy hoztak egy Zelenyak Janos nevű plebánost, ki nem azonos a Kossuth-gyalázótörök-szenti-miklósi plebánossal, hanem annak unokafivére. A plebános parochiájában szenved s állandóan öökivületben van.

* **Katasztrófa a tengeren.** A Bourgogne hajó emlékeztetés ka asztróféjához hasonló tragikus eset történt ismét az atlanti óceánon. Egy kivándorlókat szállító gőzös megfeneklett az angol partvidéken és 170 utas a tengerbe

veszett. A szerencsétlenség a britt sziget gránátsziklás délyugati partja közelében, a vulkanikus eredetű Cap Lizard mellett történt. A szirtfokon világító torony van, a t á v i r a t i j e l e n t é s e k b ő l í t e l v e szinte érthetetlen, hogy a hajót a tengernek a n a r é s z é n h o g y a n e r h e t t e i l y e n k a s z t r ó f a. A megfenekelt hajó az Atlantic-Transport-Line-nek Loadon és New-York közt közlekedő Mohegan nevű személyszállító gőzös, amelyen kétszáz utas indult el Amerika felé. Az első távirat azt jelentette, hogy a gőzös tegnap este Gap-Lizardnál lékett kapott és elsüllyedt. — Több utas elmerült, éppen amint egy menekülökkel telt mentőbark a parthoz közeledett. Egy Falmouthból érkezett újabb távirat azonban azt hozza hírül, hogy a Mohegan kétszáz utasa közül mindössze 31 mentettek ki, tehát százhatvanhatvan veszték oda. A hajó személyzeteről semmi hír. Éjszaka táviratozzák: Az Atlantic Transportline londoni iro aja közli, hogy a »Mohegan« gőzhajón 53 utas és 80 főnyi személyzet volt. A megmenekültek egyike a katasztrófát így adja elő: A hajó csüörtökön este indult el Londonból. Tegnap este 7 órakor, épp étkezés közben, nagy roppánás hallatszott. A fődélzetre jutottak és látták, hogy a hajó egy sziklára jutott. A víz rohamosan tödult be a hajó belsejébe. A legénység közt, a mely engedelmeskedett a kapitány parancsainak — peldas rend volt. A kapitány a hidon maradt. Két csónakot vizre bocsátottak s nagyobbbrészt asszonyok foglalták el azokat. Nem tudják, vajjon a csónakok partra jutottak-e. A hajó fara csakhamar süllyedni kezdett. — Nem egészen 20 percz alatt a hajó elsüllyedt. — Egy Galmouthból jövő mentőcsónak a hajónak 14 emberét találta élve a sziklán. Az utasok nagy része hazatérő amerikai volt. Az utasok listájában csak egy német hangzású név van Hrubbrekht asszonya, kinek nyom elveszett.

* **Országos vásár Margitán** (Bihar megye) a következő sorrendben fog megtartatni: f. évi november 2-án és 3-án barom, és 4-én kirakodó vásár.

x **Osztály sorsjegyek** a III. sorsjáték I. osztályára $\frac{1}{2}$ 6 frt, $\frac{1}{3}$ 3 frt, $\frac{1}{4}$ 1 frt 50 kr, $\frac{1}{8}$ 75 kr. Ujságíró sorsjegyek 6 húzásra 1 korona 100,000 korona főnyereménnyel. Állam sorsjegyek 200,000 korona főnyereménnyel 2 frtert. Valamint minden húzásra mindennemű igérvények kaphatók Sewartz Dániel dohány-üzsdéjében a »Bika« szálloda épületében

* **Uj találmány** Legjobb a Fáy-féle rögtön finomító és szűpítő arczserme. Nem zsiros. Ártalmatlan! Higanyt nem tartalmaz. Debreczenben kapható Dr. Rothschnek V. Emil és Tamásy-fele gyógyszerertárban, valamint á készí ó n é l Grosz Nagy Ferencz gyógyszerésznél H.-Szoboszlón.

Színház.

Heti műsor:

A következőkép állította össze az igazgatóság:

Vasárnap: Mozgó fényképek. Bérletszünet Hétfőn, Kedden és Szerdan a. d. c. bérletben ugyanez.

Csütörtökön: Kis herczeg, operett. Pénteken: Folt, a mely tisztit.

Helvilia.

Jókai Mór 5 felv. színműve. Először került színre Debreczenben 1898 okt. 15-én.

Jókai, ki daczára újabb műveinek s különösen újabb színműveinek, a magyar irodalom legnagyobb alakja s az is fog maradni, ismét dramatiszálta egyik regényét, mely mint regény is, a valószínűtlenségek mesterien megírt története, mint szindarab, a maga töredelmes mivoltában, hibetetlen alakjaival és kép-telen helyzetzeivel, a regényt is felül haladja.

Raadásul egy súlyos idegbetegséget, a Vitus táncot is szerepelteti benne a költő s ezzel borzalmas ingert kölcsönöz darabjának, melyoek meséjét nem mondjuk el, mert benne

van a regényben, különben is kusza összeviszássága lapunknak fölötté nagy terét igényelne. Csak annyit jegyzünk meg, hogy a »Tegy jót« című regény összes bája, kedvessege hiányzik a Helvita című szindarabból.

Annál több elismerés illeti a darab főbb szerepét, kik a nagy köztöböz méltó játékokat produkáltak.

Ezek pe ig: Székely, Szabó Irma és Komjáthyne. Székely Merit-risz rut, intrikus szerepében, melyben a férfias aljasság fenéig süllyed, oly hatalmas alakító tehetséget, oly szemtelen arnyalattal bővelkedő talentumot mutatott be, hogy bátran megérdemli azt az elismerést, melyet a színpad igazi hívatott-ságai követelhetnek: hogy előadását művészi-nek nevezzük.

Igazan kar, hogy egy megrovást kell tennünk: az angol és francia szavakat oly helytelenséggel ejtette ki, a mi a Komjáthy társulatának gondos rendezésénél egyszerűen meglepő volna, ha többször elő nem fordulna.

Sok ember van Debreczenben, aki szín-házunk dramai tagjának szívesen ad utbaigazitást az idegen szavak kiejtésére s ezért meg csak köszönetet sem kíván, mert a közér-deknek tesz szolgálatot.

Szabó Irma oly kiváló alakítást nyújtott, a minőt vidéki színpad ritkán mutathat fel. A Vitus tancot oly megrázó va-lóságossággal adta vissza, hogy a borzalmasság határait érintette s el kell ismernünk, hogyha a szerző ezt a feladatot róta ra, annak job-ban megfelelni alig lehet.

Szerepe több részben is művészi magas-latosa állt, mert egyszerű, igaz és természetes volt. Szóval a kis Szabó Irma nagy művészi-nőnek igerkezik.

Komjáthy né bizonyára nem kell dicsérnünk. Nemes egyszerűséggel és megis hatásosan játszotta meg szerepét, mely a da-rab első, de még sem legelső szerepei közé tartozik. Ha Fedorájával összehasonlítjuk, látszik, mennyi szíve, mennyi alakja van e mű-vész-nőnek.

A három első mellett Kiss Irén, Bartha, Odry említendők dicsérettel. Kuszalt, ellenté-tes jellemvonásokból összegyurt szerepeik miatt: azonban nem érvényesülhettek úgy, ahogy tudnának.

Az első felvonás szalon alakjai sok ki-vánni valót hagytak hátra. Közülök Marosit illeti elismerés. Az első tagok közül egyiket arra kell figyelmeztetnünk, hogy míg a fe-lenség szalonjába sem szokás feltett kalappal (ezuttal cilindernben) bejarogatni a előkelő há-zakban a felöltőt is az előszobában hagyják. Aki a társadalmi bevett szokásokat ismeri, furcsának találja — ami pedig színházunkban nem egyszer megtörténik — hogy inas jelenti be a látogatót, aki mégis kalapban és felső kabátban jön be, pedig ahol inas van, ott ta-lán előszoba s fogas is van.

a—a.

A sárga csikó.

(Délután.)

Tegnap délutáni előadásul Csepreg-hy Ferencz kitűnő népszínműve »A sárga csikó« került színpadra. A rendszer vasárnap délu-tani publicum, mely a nézőteret teljesen meg-töltötte mindvégig élvezettel hallgatta az összevágó, szabatos előadást. Felvonások végén zajos tapsal hívtak a szereplőket a lámpák elé.

Kapossai Józsa (Erzsike) helyre kis peraszt lány volt. Majdnem minden énekszámát meg kellett ismételnie. Csak a Laczi szerepében meglehetősen alakítást nyújtott.

Székely Sándor, mint Csorbá Marton mutatta meg, hogy a társulat első rangu erőt nyert benne, mert játéka művé-szies volt. Oly meghatóan oly természetes hévvel játszott, hogy nemcsak a magasabb régiók érzélgős publicumát, hanem az intelli-gensebb elemet is könnyekre fakasztotta, A

ki igaz könnyeket tud kiesalni a közönség szeméből — az művész.

A többi szereplők is jó kedvvel ját-szottak.

Az arany lakodalom.

(Este)

E-te az aranylakodalmat adták hatodszo-r bérletszűnetben. Az előadást egy kellemetlen incidens zavarta meg. A VI. képbén ugyanis a hős honvédek heves ütközet után beveszik Budavárat.

Végül keresztül viszik a táboron az el-lenség halálra sebesült tábornokát. Dobperges a honvédek tisztelgének, Gyönyörű befejezése a szép képbén. S mikor mindenki feszült figye-lémmel nézi a történeteket, egyszerre csak a négy statisztika kiborítja a halálra sebesültet-óriási derűtséget kelteve a nézőtérben. A kü-lönben kínos jelenetnek a függöny legördülése vetett véget.

Az igazgatóság gondoskodhatnék, hogy ily botrányos eset, mely az egész jelenetet tönkre tette, ne forduljon elő.

Az előadást különben nagyon kevesen nézték végig.

Az elmaradt forradalom.

Franciaország szenzációja.

Az emberiség lehetetlennek tartja azt, a mitől mar elszokott.

Valamint a felnőtt egyének abszurdum a térdnadrág; miként a meggazdagodott üzér-nek lehetetlenég, hogy főzélékkel és burgo-nyával is lehet táplálkozni; és valamint a nemet császárnak elképzelhetetlen, hogy megint Hinzpeter ur parancsoljon neki, a nevelője: úgy az állítólag megkomolyodott és megvénült emberiség is abszurdumnak kész tartani, ha megint ifjúkori szokásokkal gyanusítják.

A patriarchalis nyugalomhoz szokott em-beriség most is fölnyúl mosolyog a párisi »összeesküvés«-en: ugyan ki csinál ma for-radalmat, államcsinyt, december másodi-kát?!

Ne beszéljenek olyan bolondot, hogy megint térdnadrágban járunk!

Ez a kényelmes, nyárspolgáriás szkepszis mosolyog ránk ma a világ legtöbb újság-jából.

Ki hinne a katonai forradalomban, mi-kor először is Párisból azt jelentik, hogy min-den csendes, másodsor meg Páris általában is olyan messze van, hogy ott talán semmi sem igaz.

Brisson, a szegény, becsvágyó radikális, tényleg nem tud Eutópa előtt nagyobb ni-mbuszt szerezni, mert az nem elég, hogy esetleg megakadályozott egy kisebb mé-retű államcsinyt.

A forradalomnak ki kellett volna törni, hogy Brisson uron a kedélyes ketelkedés ne mosolyogjon.

Igy azonban erős keresztűznek van ki-teve a szegény mindzokkal a republikánus újságokkal együtt, a melyek tegnap nagyon megijedtek.

A szenzációt váró világ nem elégszik meg egy elmaradt forradalommal, valóságos ágyudurrogás és ropogó barrikád kell neki, hogy higgyen.

Az elmaradt forradalomról ezeket a tu-dósításokat kaptuk:

Páris, okt. 16.

A revíziót ellenző lapok merő misztifiká-ciónak nevezik az összeesküvésre vonatkozó közleményeket, ellenben azok a lapok, a me-lyek tegnap az összeesküvésről hírt adtak, fentartják értesüléseik hitelességét.

Páris, okt. 16.

Politikai körökben nagy feltűnést keltett Waldeck-Rousseau szenátorának Brissonnal tet-tegnapi látogatása.

Waldeck-Rousseau nem épen barátja Brisson politikájának. De ezuttal kötelessége-

nek tartotta őt a köztársaságot fenyegető ve-szélyre figyelmeztetni és néhány tapasztalatá-ról beszámolni, amelyeket a helyzet elbírálása-nál nagyon is jól felhasználhat Brisson.

Együttal biztosította Brissonról, hogy a mérsékelt köztársaságiak is támogatni fog-ják kormányát, ha érvelésen közelébe a vé-ző, hogy a valóságos helyzetet megszüntesse, a mely alatt annyit szenved az ország. (N. Fr. Pr.)

Páris, okt. 16.

Daczára annak, hogy valamennyi pályá-udvart megszállottak a katonák, ma még is csöpp hiba, hogy nagy vasuti szerencsétlenség nem történt.

A váltóór ugyanis, amidőn egy vonatot jelzés által biztosítani akart, észrevette, hogy azok a drótok, amelyet erre a célra hasz-nálnia kellett volna, el voltak vágva.

Hat ilyen drót teljesen használhatetlen volt.

A második segédjelző készülék k szin-tén minden drótja szét volt vágva. Erre azon-nal elzártak valamennyi vágányt és munkások-kat küldtek ki valamennyi irányban, hogy a vonatokat kezintéssel feltartsák. Mérhetetlen veszély származhatott volna a gaztettből, ha idején észre nem veszik. A tettes még ime-retlen. (N. Fr. Pr.)

Páris, október 16.

A Havas-ügynökség jelenti: A katonai összeesküvés híre a politikai körökben nem ejtett mélyebb hatást. Azt hiszik, hogy né-hány Dreyfus-pári újságíró adta Brissonnak azt a tanácsot, hogy kísérelje figyelemmel bizonyos lapokat, amelyeknek lojalitása gyanús. A bel-ügyminiszterium halgatását az állítólagos összeesküvésről azzal magyarázzák ki, hogy oktalanság volna ezt a híresztelést megca-folni, minthogy a tények nincsenek elég szá-batossággal leírva. Az összeesküvés híre áll-ítólag onnan ered, hogy bizonyos összejöve-lekről van szó, a melyeken találkoztak egy-felől egy tábornok és du Lac jezsuita provin-cziális, másfelől egy másik tábornok és Déroulede, majd meg egy harmadik tábornok és Vikor Napoleon herceg. Az utóbbak állítólag Brüsszelben találkoztak.

Nem hiszik, hogy az utóbbi találkozás megtörtént volna, a többieknek pedig nem tulajdonítanak politikai jelentőséget. A mi azokat a leveleket illeti, a melyekben némely ti-ztek a jelenlegi helyzetbe való elégté-velenségüket fejezték ki, azokból semmi esetre sem lehet összeesküvésre kö etkeztetni. Csak a Dreyfus-ügy miatt támadt nagyfokú izga-tottság és a párisi nagyobb méretű csap-t-összevonás szerzett ezeknek a híreknek némi hitelt. Bizonyos körökben úgy vélekednek, hogy ezt a hírt a szociálista lapok terjesz-tették, hogy ezáltal elérjék a párisi csap-tok összevonását, mert azok megakadályozták az általános strikót. Hozzáteszik, hogy a Dreyfus-párti lapok az ebben az ügyben kompromit-tált tábornokoknak valami kétségbeesett tet-tétől tartva, egy képzelt összeesküvés lelepe-zésével akarják elejét venni a jövőre nézve egy valódi összeesküvésnek.

Páris, október 16.

A »Aurore« azt mondja, hogy a kormány is különböző forrásból értesült az összeskü-véről, továbbá, hogy fontos iratok és tanu nyilatkozatai vannak a kezében, a melyek a figyelmeztetés a feltétlen komolyságot bizo-nyítják.

»Petit Bleu du Matin« szerint az öz-szeesküvésnek a híre mindjárt ezután kelt szárnyra, midőn Déroulede visszatért a harc politikájához. A tábornokok állítólag három nappal a Wagram-ban tartott gyűlés előtt titkos összejövetelt tartottak és egy bizalmi férfit küldtek Brüsszelbe, hogy Viktor Napo-leon herceggel puhatolozzék, a herceg na-gyon tétovázó magatartást tanúsított. A be-vezett lap szerint a rendőrség egymásután három jelentést kapott, a melyek főként arról szóltak, hogy egy hadtestparancsnok enged-elem nélkül több ízben elhagyta állomását.

A »Paix« állítólag egy bonapartistaól hallotta, hogy Viktor Napoleon herceg e hó-3-án elutazott Turinból és csak 12-én este

érkezett Brüsszelbe. Ez alatt a négy nap alatt a herceg több ízben átlépte a határt.

Bern, október 16.

Napoleon Bonaparte Lajos herceg a genfi tó melletti Myon közelében levő Prangins kastélyba érkezett, hol Viktor herceggel tanácskozott és a párisi eseményeket várja be.

Köln, október 16.

A »Kölnische Zeitung«-nak ezt jelentik Parisból, hogy Clemenceau-nak az »Aurore«-ban közléseit szenzácziós leleplezése Bois-doffre tabornoknak az Esterházy-ügyben való magatartásáról, a kormány tudtával jelentek meg.

IRODALOM.

Közlelek Zsebnaptár 1899-re. — A »Közlelek Zsebnaptár« óördik evfolyama, melyet Rubinek Gyula és Szilaszy Zoltán az orsz. magyar gazdasági egyesület titkárai szerkesztettek, most jelen meg. Az új évfolyam ismét számos újítást, bővítést és javítást tartalmaz, amelyek ezen gazdasági zsebnaptárt a gazdákönység nélkülözhetetlen kézi könyvévé teszik. Különösen ki kell emelnünk, hogy a zsebnaptárból a könyvvezetésre vonatkozó nyomtatványok ki vannak hagyva, melyek a rendszeres könyvvezetést úgy sem helyettesíthetik, hanem helyettük könyviteli minták és a szükséges pénztárvétel és kiadások, valamint a napszámok jegyzésére szükséges nagyobb számú rovatolt lap van beillesztve és a vegyes természetű feljegyzések számára kiváltható tiszta lapokból álló jegyzőkönyv van csatolva. A zsebnaptár szakbeli része teljesen a hazai viszonyoknak megfelelő adatokat tartalmazza, úgy, hogy a zsebnaptár alkalmas a külföldi viszonyoknak megfelelő idegen zsebkönyv napotarak kikészítésére. A csinos kiállítású könyv bolti ára 2 frt. Megszerezhető bármely könyvkereskedőnél.

CSARNOK.

Képzeld el a többit.

(Jean de la Bréte.)

Franciaiából fordította: **dr. Kósa Zsigmondné**

Folytatás.

XVII.

Luczern, jul. 18-an.

Ma reggel nem gondoltam többé a hazajáró lelkekre. Azok előre el szálltak Luczernbe, és korán reggel mi is kivittük őket.

Mint uti kalandot említhetem, hogy a vámtiszt gyanakodott reánk, sokáig feltartóztatott. A svájciak jó képű emberek, de valami utalatos módon tudják az embert podgyászra miatti zaklatni.

Őszesufoltak egy terembe, ki-kínézték az üveg ajtókon, maliciósus megjegyzésekkel illeték az összehányt podgyászuk miatt méltatlankodó utasokat.

Magam is haragudtam, gyámom legyűrt kalappal fogadta, mint a juhász a jégesőt újságot olvasott. Hanvec kapitány pedig mindegyik beszélgetésekkel csitított és szórakoztatott.

— M. La Platière ur a National szállodába akar szállni, sok jót beszélnek felőle. Konyhája, amint mondják, kitünő.

— Oh uram, nem látja mint csufolódnak velünk a vámbivatalnokok. Vegye kardját és csapjon a sok haszontalan nép közé.

— De bizton téved, eszök ágában sincs a gonyulódás: nagysád épen öt századdal születtek későbbben, mint kellett volna.

— Oh sokszor hadakoztam volna akkor tázzel vassal — és ön? nem szereti azt a korszakot, a hol az ököljognál fogva tiszteletr taníthatná az ember e gyülevész hivatalnok-sereget?

— Szeretem a békességet — nem vagyok harátja az ököljognak, és ahol lehet, barátságos uton simítani el a felmerülő differenciákat. De nem az első eset, hogy tüzes bevességet bámulom — tette hozzá nevetve. Egy katona és ily higgadt, nyugodt, ez meglepő.

Nem volt időm ellentmondani — a sorompókat felryiták és mi mindnyájan megröhbantuk a vonatot, nem győzelmes hadsereg módjára, hanem mint egy nyomoruságos csúrho. Két óra múlva Luzernbe érkezünk.

A tó gyámomnak felette tetszik. Így képzelt ő magának egy jól nevelt tavat és szépsége ennéllogva nem is lepte meg. La Platièreban az egyik kaudalló felett egy kép csüng, mely aligha nem e tavat ábrázolja, legalább ama táj nagyon hasonlít erre.

— Ez szép, ez gyönyörű, — lelkesedtem Perseusom is felbuzdult — a szem megpihen ezen a jöleső végtelenségén,

— Igen, nagyon szép — felelé ő ártatlanul, a szavaimban rejülő ironia kikerülte figyelmét — ilyesmit nagyon kellemes nézni.

Odalvást reá pillantottam, phrazis vagy ironia, avagy csak semmit mondó hőhalmaz! Szereti vagy nem szereti a varatlant, nagy-szerűt, felbuzdul, ő is oly természeti tüneményen, mint a milyen a más által elővarázsolt sziklaforrás, avagy lelkesedése udvarias szó-lásforma?

Szegény, pedig nagyon bosszus volt. — Elcsérélték az egyik bóröndömet — panaszkodott M. La Platière urnak.

— Ez nagyon borzasztó — telett gyámom, ki miútt egyedüli érző kebel, az ily kellemetlenségeknek hamar kétségbe esik — táviratozott már?

— Már megtettem! ide oda táviratoztak — lármát csaptam és még nagyobbra készülök, ha holnapig meg nem kapom. Sulyos kárterítést követelek becseületemre!

— Igaza van, e hanyagságok égbekiáltók!

Harmincz soha vissza nem térő perczel fecséreltek el kölcsönös sopánkodásaikkal; beszéltek tucatszámra hasonló eltévedt bóröndök, kalapkatulyák plaidekról. Alapjában véve iszonyu tolvajok, annak a csekélyke kellemetlenségnek minden lehető vigabb fel-fogásától megfosztottak, el voltam készűlve, hogy belefúlok méltatlankodásuk árjába.

Ha a hagyományok igazat beszélnek, úgy Cartouche és Maidrin (híres utonállók) sokkal kedélyesebben fogják fel ez apré kellemetlenségeket. Talán jóvá teszik a vasut mulasztását, amennyiben az óramat elveszik, de egyszersmind felkérnek egy udvarias gavotera és ezzel elveszik cselekvésök élet.

Mély utban, százados fák alatt körűlfogják utazókocsinkat. Három lovainkat fogja. Az öreg kocsis fehér parókájában, kinek vigyázatlansága sodort e válagos helyzetbe, aggkora daczára hősies ellentállásra készül. Megfogják, kezét, lábát összekötözik, száját felpeczelik és az utcéli árokba dobják. A két inas elég óvatos minden további meghívás nélkül mellette helyet foglalni.

Mandarin a kocsiajtóhoz lép. — Esedezem uram, ne álljon ellent; ne kényszerítsen legnagyobb sajnálatomra beces nyakát kitekerni.

El akarok ájulni, de egy parancsoló tekintet többet ér minden repülő sónál. Mandarin levett kalappal udvariasan kiségit a kocsiból és mig czimborái podgyászunkat kirabolják, a legszellemesebb módon mulattat, sőt egy kecses menüettet is lejtünk. Ő maga hozzá sem nyul holminkhoz, sokkal nagyobb ur, semhogy kezeit bepiszkolná.

Még sohasem táncoltam kecsesebben, kalapom eldobtam, selyem köpenyem kioldozódott és lecsuszott vállaimról. Elragadó uti öltönyt viselek és gyámom arany foggantys pálcájára támaszkodva, minden félelme daczára — mint később beallja — gyönyörködve szemlélt. E hajporos időkben még ő is képes lett volna a dolgokat költői oldalukról felfogni.

(Folyt. köv.)

KÖZGAZDASÁG.

Budapesti gabonatözsde

okt. 15.

készárú zlet hivatalos árjegyzései a következők

Búza	kilós	Ar 100 klg.	kilós	Ar 100 klg.
Bánsági ó	76	—	80	00.00—00.00
» »	77	—	81	00.00—00.00
» »	78	—	82	—
Tiszavidéki ó	79	9.35—9.45	—	9.95—10.10
» »	76	9.80—9.55	80	—
» »	77	9.60—9.70	81	00.00—00.00
Festvidéki ó	78	9.65—9.50	82	10.00—10.05
» »	79	9.45—9.75	—	—
» »	79	9.70—9.75	80	—
Fehérmegyesi ó	76	9.80—9.90	81	10.05—10.05
» »	78	9.90—10.00	82	—
» »	79	9.50—9.60	—	—
Bácskai ó	76	9.65—9.65	80	00.00—00.00
» »	77	9.75—9.85	81	00.00—00.00
» »	78	—	82	00.00—00.00
Észak magy	78	—	80	—
» »	79	—	81	—

	Min. hekt.-ben	Ar kilógram	
1. sz. elsőrendű uj	70—72	7.75	7.85
» másodikrendű »	—	7.65	7.75
Árpa takarmánynak »	60—62	5.75	6.15
» égetni való »	62—64	6.25	6.80
» serfőzdei —	64—66	7.30	8.20
Zab — — — — — uj	39—41	5.40	5.70
Tengeri bánsági — uj	—	5.30	5.35
» más nemű »	—	12.—	12.75
Repce bánsági	—	—	—

Sertésvásár.

okt. 15.

Kőbányai sertés piac. Szerbiai: Nehéz páronkint 320 kilogrammon feüli sulyban 54—55 krajczárig, közép (pkint 251—320 — kilogramm sulyban) 55—56 krajczár, Könnyű (páronkint 240 kilogrammig terjedő sulyban) 53—54 krajc árig.

Sertéslétszám: 1898. évi okt. 13-án — volt készlet 44.208 darab, 1898 okt. hónap 14-én felhajtott 293 drb, 1898 okt. hónap 14-ik napján elszállított 795 darab 1898 okt. hó 15-ik napjára maradt készlet ben 43.706 darab. — A hizott sertés üzlet-irányzata lanyha.

Nyilt-tér

Minthogy a tavasz előrehaladásával cse-csemőket, gyermeket és felnőttest egyaránt fenyeget a járványok veszélye, ismét csak a minden alkalommal hálásan fogadott

MOHAI

ÁGNES-forrásunk

vízének használatát ajánljuk. Egyrészt mert olesó, igen kellemes és tiszta ivóvíz lévén, a tavaszi és nyári évszakokban kedvelt élvezet-szerként szerepel, másrészt, mert tud szénasav-tartalmánál fogva, specifcus óvoszer is a tiphus, cholera és a gyermekek tiphoid-szerű ta-vaszi-nyári hasmenése ellen. Ehhez járul még hogy a csesemőt is megvédi az ilyenkor nagy-on veszélyes hurutos bélbántalmak ellen, mig szoptatója e víz használata folytán nagyon kedvező összetételi és bőséges tejet nyer. A már meglevő gyomor- és bélhurutot gyerme-keknek és felnőtteknél gyógyítja. Kellemesen hatván be szénsavánál fogva a gyomor és bél idegeire; a gyermekek lázas megbetegedéseinek pedig nélkülözhetetlen hűtő, húgyhajtó és a szomjat csillapító hatásánál fogva.

Kedvelt borviz.

A mohai Ágnes-forrás kezelősége.

Főraktár:

Édeskuty L.

cs. és kir. udvari szállító
BUDAPEST, V., Erzsébet-tér 8.

Kapható minden gyógytárban, fűszerkereskedésben és vendéglőben.

Értesítés.

Lelkész, tanító, jegyző, gazdatiszt és értelmes kisbirtokos urak figyelmébe ajánlatik egy a bel- és külföldön egyaránt keresett termény-termelése.

500 □-öl területen, utasítás folytán, kellő szakértelemmel, alig 1—2 frt befektetéssel — minden elemi csapás daczára is — évenként 200—350 frt jövedelem elérhető és azért kezeskedem.

Miután a télfagya előtt a föld előkészítendő, kívánatos, hogy az érdeklő felek azonnal forduljanak

Mérey Sándor

termény- és kerti növény kereskedőhöz
BUDAPESTEN, VII., Rottenbiller-utca 1. sz. a.
ahol csakis 15 kr. postabélyeg beküldése után a kellő felvilágosítás és magyarázat azonnal megadatik,

Kéretik e lap hirdetésére hivatkozni!

280.

Az István gőzmalom társulat

GYÁRTMÁNYAINAK ÁRJEJYZÉKE

Az 1887. április hó 18-án Budapesten tartott általános magyar malom-gyűlésen megállapított 1887. évi június 1-én életbe lépő eladási fizetési és szállítási módokatokra vonatkozó egyezmények szeri:

ITT HELYBEN KÖTELEZETTSÉG ES ENGED-
MÉNY NÉLKÜL

Keszpénzfizetés mellett, zsákkal együtt:

	100 kilo
A. Asztali dara nagyszemű	17.40
B. Asztali » aroszemű	17.—
C. Királyliszt	17.—
1. Lángliszt kivonat	16.40
2. Elsőrendű zsemlye liszt	15.80
3. Zsemlye liszt	15.—
4. Elsőrendű kenyér liszt	14.20
5. Közép kenyér liszt	13.40
6. Kenyér liszt	12.80
7. Barna kenyér liszt	10.20
8. Takarmány liszt	6.40
11. Pipom korpa zsákkal	4.—
12. Durva korpa zsákkal	3.80
12. Durva korpa zsák nélkül	4.—
12. Csirke buza zsák nélkül	3.80
12. Csirke buza zsák nélkül	3.60

A zsákok súlytartalma, teljsúlyt tiszta súlynak véve.

A. B. 0—6 számig 85 kilogramm.
7. és 8. szám 70
11. és 12. szám 50

Debreczen, 1898 október 16.

HOFFMANN ÉS KRONOVITZ

KÖNYVNYOMDÁJÁBAN
DEBRECZEN, főpoczta a főpocztaival szemben
mindenfélé

Ügyvédi, bírósági és végrehajtói NYOMTATVÁNYOK

következő olcsó árszámítás mellett kaphatók:

100 iv Arverési jegyzőkönyv	70 kr.
100 " 200 pld Arverési hirdetmény	70 "
100 " 200 " Rendeletvény	70 "
100 " Biztosítási végrehajtási jegyzőkönyv	70 "
100 " Kijelöltési végrehajtási jegyzőkönyv	70 "
100 " 200 pld Nem szorgalmazás	70 "
100 " 400 " Kézbiztatói iv	70 "
100 " 200 " Igény felhívás	70 "
100 " Végrehajtási jegyzőkönyv	70 "
100 " 200 pld Firtesítvény haszonbérletről	70 "
100 " 200 " Firtesítvény	70 "

Raktáron nem lévő nyomtatványokra
hasonló olcsó árban készitünk el.

Koczkázott, egyvonalas és sima levélpapírok:

a következő olcsó árszámítás mellett kaphatók

1000 pld.	
könnyű levélpapír czégnymással	1 ives 3 frt — kr
erősebb " "	" 3 " 50 "
erős finom " "	" 4 " 50 "
erős oktat " "	" 4 " 50 "
merített levélpapír czégnymással	" 5 " 50 "
merített erős levélpapír	" 5 " "
könnyű sima fehér levélpapír czégnymással	1 ives 4 " — "
erősebb sima fehér levélpapír czégnymással fél ives	4 " 50 "
erős sima fehér levélpapír czégnymással fél ives	4 " 50 "
igen erős sima fehér levélpapír czégnymással fél ives	5 " — "
erős sima fehér levélpapír czégnymással fél ives	5 " 50 "

Körleveleket, számlákat és minden egyéb kereskedelmi és magán nyomtatványokat hasonló olcsó árak mellett készitünk el.

Levélbortékok

a következő olcsó árban kaphatók:

1000 pld	
144 H2. Jó, zöldes levélborték czégnymással	2.—
144 V2. Jó, szürke	2.20
144 BB. Jó, kékeszürke	"
144 GFL. Erős, recézett világos zöld levélborték czégnymással	2.20
144 LGL. Erős, narancssárga levélborték czégnymással	2.40

Egyéb nyomtatványokat hasonló olcsó árakban készitünk el.

Nyomatott Hoffmann és Kronovitz könyvnyomdájában Debreczen, a főpocztaival szemben.

Hatóságilag engedélyezett

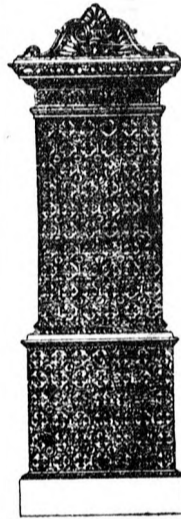
VÉGKIÁRULÁS.

Tisztelettel tudatjuk a n. e. közönséggel hogy **szabóüzletünk** kész férfi- és gyermek- ruhaáru osztályát felosztatjuk s meglevő nagy készletünket **igen jutányos áron** véglegesen kiáruljuk.

Teljes tisztelettel
SZEDLÁK és VAMOS.

Az eperjesi Népbank Kályhagyára

ajánlja tiszta fehér és **teljesen tűzálló** anyagból készült fehér, továbbá színes, ó-német, chamois és majolika

cserépkályháit

valamint **diszes kandallóit, kandallós kályháit és takarék-tűzhelyeit**, melyek ez iparágban elsőrangot foglalnak el és számos elsőrendű kitüntetésben részesültek.

Jutányos árak mellett

a **legszolidabb és legpontosabb kivitel** biztosittatik. **A kályhák felállítását** a saját kipróbált szakavatott állitóink végzik.

Egész épületek kályhaberendezését tetemes árengedménnyel vállaljuk el.

Főraktár Eperjesen.

Bizományi és mintaraktár **DEBRECZENBEN**

KOVÁCS GYULA vaskereskedő urnál

Nagy-uj-utca szegletén, a Bika szálloda mellett.

Kész felállított minta kályháink ugyanott megtekinthetők s a raktárból kiválasztott kályhák kívánatra azonnal felállitotnak.